

FESTSKRIFTER MED BLANDET INDHOLD

Mélanges de Géographie, offerts à M. Omer Tulippe (V. H.)	121
Blume & Schröder: Beiträge zur Geographie der Tropen und Subtropen (für Herbert Wilhelmy (Aa. Aa.)	125

BIBLIOGRAFIER

Katalog der Institutbibliothek (Inst. f. Städtebau, Wien) (R. H. J.)	121
Survey of the Activities of the ISCU Scientific Unions	132

BØGER INDGÅET TIL REDAKTIONEN	130
	219

Geografforeningen	221
-------------------------	-----

Det Kongelige Danske Geografiske Selskab

Møder

1. møde i sæsonen 1969–70 (14. oktober 1969):
Mag. scient. *Vagn Hansen*: Havforskningen og udnyttelsen af de marine ressourcer i Sydasiens – et felt for internationalt og bilateralt samarbejde med udviklingslandene inden for uddannelse og forskning.
2. møde i sæsonen 1969–70 (4. november 1969):
Direktør, kommandørkaptajn *Knud Kærgård*, Søkort-Arkivet:
Moderne dansk søopmåling – opgaver og udvikling i danske, færøske og grønlandske farvande gennem 25 år.
3. møde i sæsonen 1969–70 (2. december 1969):
Professor, dr. *Steen B. Böcher* & afdelingsleder, dr. *Aa. H. Kampp*:
Indien. Folk og erhverv.
4. møde i sæsonen 1969–70 (10. februar 1970):
Professor, dr. *Niels Nielsen* & professor, dr. *N. Kingo Jacobsen*:
Sønderjylland. 50-året i geografisk belysning.
5. møde i sæsonen 1969–70 (3. marts 1970):
Professor, dr. *Detlev Müller*: Tropisk regnskov i Côte d'Ivoire.
6. møde i sæsonen 1969–70 (14. april 1970):
Professor, fil. dr. *Nils Jerlov*: Moderne havforskning – en videnskab i hastig udvikling.

VITUS BERING MEDAILLEN

Avers

Revers

For at hædre mindet om den danske opdagelsesrejsende og polarforsker Vitus Bering nedsattes i 1941 under protektion af præsidenten for Det Kongelige Danske Geografiske Selskab, Hans Kongelige Højhed Kronprins Frederik, en komité til oprettelse af et Vitus Bering mindefond, hvis vigtigste formål – udtrykt i fundatsens § 3 – er uddeling af en Vitus Bering medaille, der tilkendes som belønning for fremragende ydelser i den geografiske videnskabs tjeneste. Medaillør ved Den Kongelige Mønt, Harald Salomon, har efter samråd med Det Kongelige Danske Geografiske Selskab udarbejdet modellen, der på den ene side viser et kort over Beringstrædet med omgivelser og på den anden side en laurbærkrans, omgivende navnet på den, medaillen er tildelt.

Ved et møde i Det kongelige Danske Geografiske Selskab den 3. februar 1942 overdrog komitéens formand, professor, dr. Niels Bohr, Vitus Berings Mindefond og Vitus Bering Medaillen til Selskabet. Vitus Bering Medaillen er tildelt:

Nørlund, N. E., 6. marts 1956, *Geografisk Tidsskrift*, bd. 55, s. VI-VII.

Nielsen, Niels, 8. oktbr. 1963, *Geografisk Tidsskrift*, bd. 63, s. VI-VIII.

TILDELING AF
VITUS BERING MEDAILLEN

Ved mødet i Det Kongelige Danske Geografiske Selskab den 1. december 1970 overrakte Hendes Kongelige Højhed Tronfølgeren, Prinsesse Margrethe, Vitus Bering Medaillen til professor, fil. dr. Torsten Hägerstrand som belønning for fremragende ydelser i den geografiske videnskabs tjeneste.

Hendes Kongelige Højhed udtalte følgende:

Vort Selskabs bestyrelse og råd har besluttet at tildele Dem Vitus Bering Medaillen, der er indstiftet i 1941, og som tidligere kun har været uddelt til to danske forskere. Den er indstiftet til minde om den danske opdagelsesrejsende Vitus Bering, der i det 18. århundrede på så fremtrædende vis øgede vor viden om egnene mellem Asien og Nordamerika, hvor hans navn blev knyttet til det adskillende stræde og til den ø, hvor han afsluttede sit eventyrlige og dådfyldte liv.

De har på Deres felt åbnet helt nye muligheder for geografisk forskning ved de studier over modeltænkningens metodik, der har gjort Deres navn kendt i faggeografers kredse Jorden rundt. Jeg overrækker Dem hermed Vitus Bering Medaillen, idet jeg gentager fundatsens ordlyd: Tilkendes som belønning for fremragende ydelser i den geografiske videnskabs tjeneste.

Torsten Hägerstrand, professor i geografi ved Lunds Universitet, holdt derefter aftenens foredrag: „Meningen med geografens modeller“. Hägerstrands metoder til fremstilling af de statistisk-kartografiske modeller har fundet vid udbredelse, fordi de betyder en udvidelse af den geografiske forsknings muligheder for direkte praktisk arbejde i samfundets tjeneste. Kortet har fra gammel tid været geografens værktøj, en model, der registrerede udbredelsesforhold af enhver art på jordoverfladen, land og hav, højland og lavland, de naturlige plantebælter og alle kulturplanternes udbredelsesmønstre, befolkningsfordelingen, erhvervstyperne, produktionsområder for jern og stål, kakao m. m. I Hägerstrands modeller er ved raffinerede metoder yderligere inddraget de foregående forandringer i disse mønstre og forandringernes tendenser, fremstillinger af største betydning for alt det planlægningsarbejde, by-, egns- og landsplanlægningen, der i vor tidsalder – befolkningsekspllosionens epoke – er blevet mere påkrævet end nogensinde før.

Hägerstrand har i Sverige udarbejdet mange betænkninger som grundlag for planlægning og lovforslag – det er anvendt geografisk forskning i renkultur! I 1969 afholdtes under F.N.s auspicer i Lund en verdenskongres for „Regional Development“, hvor Hägerstrands modeller vakte begejstring i en forsamling af kulturgeografer fra mange lande.

Hägerstrand har som kulturgeograf i særlig grad beskæftiget sig med det geografiske fænomen, der præger vor tid såvel i industrilandene som i udviklingslandene: urbaniseringen dvs. byvæksten. En stadig voksende procentdel af verdens befolkning bliver byboere. Byvækstens enorme problemer, der overalt kræver såvel hurtige som langtidsløsninger, kan med udbytte behandles efter Hägerstrands metoder, der egner sig netop til at bearbejde store datamængder, hvorfor den elektroniske computer-teknik finder rig anvendelse ved konstruktion af de Hägerstrandske modeller. Som kulturgeograf er Hägerstrand af det store format, han præger sin tid såvel gennem universiteternes teoretiske undervisning som i alle det praktiske livs planlægningsinstitutioner.

Efter mødet blev der afholdt en mindre festlighed i Søofficersforeningens lokaler, hvori Hendes Kongelige Højhed, Prinsesse Margrethe deltog. Viceadmiral, dr. A. H. Vedel bød velkommen, og der var taler af professor, dr. Viggo Hansen, som gav en portrætskildring af medaljemodtageren, og af professor, dr. Niels Nielsen om forbindelsen gennem tiderne mellem de geografiske institutter ved universiteterne i Lund og København.

Det Kongelige Danske Geografiske Selskab

Protektor: HANS MAJESTÆT KONG FREDERIK IX

Præsident: TRONFØLGEREN, HENDES KONGELIGE
HØJHED PRINSESSE MARGRETHE

Bestyrelse: Viceadmiral, dr. A. H. Vedel, vicepræsident
Professor, dr. Niels Nielsen, vicepræsident
Professor, dr. Axel Schou, generalsekretær
Professor, dr. N. Kingo Jacobsen, redaktør
Professor, dr. Einar Andersen
Overinspektør, dr. Kaj Birket-Smith
Oberst L. Bruhn
Professor, dr. N. E. Nørlund

Råd: Bankdirektør C. B. Andersen
Direktør, dr. E. Bertelsen
Departementschef Eske Brun
Professor, dr. Steen B. Böcher
Professor, dr. C. G. Feilberg
Undervisningsinspektør Rikard Frederiksen
Statsgeolog, dr. Sigurd Hansen
Professor, dr. Viggo Hansen
Rektor W. F. Hellner
Professor, dr. Erik Holtved
Professor, dr. Johs. Humlum
Generalkonsul Einar Høyvald
Overinspektør, dr. Helge Larsen
Kommandør Henrik Madsen
Landsretssagfører Mogens Müllertz
Professor, dr. Johs. Nicolaisen
Direktør A. W. Nielsen
Kammerherre M. O. Olufsen
Direktør Mogens Pagh
Professor, dr. Kjeld Rasmussen
Professor, dr. A. Rosenkrantz
Højesteretssagfører K. Rørdam
Professor, dr. Th. Sorgenfrei
Universitetslektor Einar Storgaard
Professor, dr. Thorvald Sørensen
Statsmeteorolog Helge Thomsen
Viceadmiral S. S. Thostrup

Professor, dr. phil. Børge Jakobsen

20. nov. 1916—21. okt. 1970

Børge Jakobsen var født og opvokset i Esbjerg og blev i 1936 student fra Esbjerg Statsskole. 1943 blev han cand. mag. i geografi og naturhistorie, og i 1965 erhvervede han den filosofiske doktorgrad. Fra 1948 var han knyttet til det daværende geografiske laboratorium som assistent, senere som afdelingsleder og lektor, og 1. februar 1970 overtog han et nyoprettet professorat i geomorfologi med særligt henblik på kystmorfologi. Han kom dog aldrig i fuld funktion som professor, fordi han ganske kort tid efter sin udnævnelse blev ramt af den sygdom, der nogle måneder senere krævede hans liv.

Hans videnskabelige uddannelse og virksomhed begyndte allerede i 1938, da han blev knyttet til Skalling-Laboratoriet, hvor han fik kontakt med en gruppe talentfulde og hårdtarbejdende unge videnskabsmænd og studenter. Her fandt han en atmosfære af gensidig skoling og orientering i forskellige typer af videnskabelig problematik og teknik, og han udnyttede denne og blev hurtigt en effektiv og højt skattet bidrager ved udvekslingen af ideer og erfaringer.

Allerede i sine sidste studieår fik Børge Jakobsen store opgaver. Han indtrådte således som medarbejder ved Vadehavs-udvalget af 1941, der igangsatte et betydeligt forskningsprogram i regionen mellem den dansk-tyske grænse og Ho Bugt. Han deltog i både planlægning og feltarbejde, især i spørgsmål vedrørende vadehavets vandøkonomi og sedimentregnskab og senere i anvendelsen af det store materiale. I årene efter krigen genoptog han bl. a. arbejdet med de problemer, der knytter sig til forholdet mellem den naturlige marskdannelse og den praktiske landvinding i tidevandsområder, og da de danske vade- og marskundersøgelser blev grundlagt i 1953, fik han ledelsen af den afdeling, der arbejdede med vadehavets dynamik og morfologi og med de praktiske eksperimenter vedrørende landvindingen. Han anlagde således det store forsøgsfelt på ca. 120 ha i vaden ud for Rejsby, hvor han tilvejebragte banebrydende ny viden om processernes hele forløb, grænserne for muligheden af en naturlig eller kunstig indvinding af nyt land, tempoet for disse processer og

deres afhængighed af lokale og generelle faktorer. Han nåede frem til en teknik, som senere viste sig særdeles effektiv, og opnåede endvidere en bedømmelse af et sådant foretagendes økonomi, som senere viste sig at holde. Dette arbejde blev nemlig en af de videnskabelige forudsætninger for anlægget af det dansk-lyske landvindingsfelt på ca. 2.000 ha mellem Hindenburgdæmningen og Emmerlev, som nu er gennemført uden væsentlige fejlvurderinger.

Hans sidste store opgave blev hans deltagelse i en systematisk undersøgelse af Grådyb-området med særligt henblik på dettes betydning for Esbjerg havns besejling og for hele områdets videre udvikling.

Børge Jakobsens betydning som videnskabsmand kan dog kun vurderes, når man også tager hensyn til hans arbejde med de tilsyneladende mindre eller endog helt små fænomener og begivenheder, som stundom har så vidtrækkende følger. Hans kortlægning af vaden og hans genetiske opfattelse af sammenhængen mellem de ganske små formkomplekser, hele hans biologiske indfølelse, hans påvisning af flodskår og ebbeskår som fundamentale elementer i et tidevandsområdes opbygning, hans analyse af de større former, f. eks. den nye priel ud for Juvre, af dannelsen af de store flak, dyb og stjerner, hans analyse af de barrierer, der danner den buede afspærring af tidevandsdybene ud mod det åbne hav og talrige andre enkeltanalyser tegner enkelthederne i billedet af et forskningsarbejde af usædvanlig fasthed og konsekvens.

Børge Jakobsen var en skarp iagtager og en samvittighedsfuld videnskabelig forfatter, som kæmpede en hård kamp med brugen af det for os alle så genstridige ord. Bestræbelserne for at nærme sig til det, man kalder sandheden, var for ham noget så centralt, at hans selvbebrejdelser, når han ikke gjorde fyldest, undertiden tærede på hans arbejdskraft og åndelige velbefindende. Han var fysisk stærk og udholdende og dertil en mand af personligt mod, både legemligt og sjæleligt. Hans bortgang er et stort tab for dansk og international forskning, men man vil gennem en lang fremtid vende tilbage til hans arbejder og høste kundskab, ideer og inspiration.

Niels Nielsen.
